

DEVOTI
INSTITUTIO
CANONICA

3 4

K96
D48
V.3
c.1

135919

260

ESABIELLA ALFONSO

REPUBLICANA SINDICATA

M. A. N. L.

6#56#107

JOANNIS DEVOTI,

DEI ET APOSTOLICÆ SEDIS GRATIA

EPISCOPI ANANIENSIS,

INSTITUTIONUM

CANONICARUM.

LIBRI IV.

TOMUS TERTIUS. 75.f.

EDITIO NOVA, ETIAM IPSIS ROMANIS EDITIONIBUS
REVERA CORRECTIOR, ATQUE EMENDATIO.

MATRITI: MDCCCL

EXCUDERAT RAYMUNDUS RUIZ

Superiorum Facultate.

Se hallará en las Librerías de Fernandez, frente
San Felipe el Real, y de Calleja, calle
de Majaderitos.

38199

260

1080042743

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE PUEBLO BLANCO
CAPILLA DE PUEBLO BLANCO
4-29-83 MICHOACÁN R-55

K96
D48
V. 3

Quid adhuc quæris exâmen, quod apud Sedem
Apostolicam factum est? *S. AUGUSTINUS Oper.*
imperf. contra Julianum lib. 2. opp. t. 10. col. 993.
ed. Maurin. Venet. 1733.

FONDO BIBLIOTECA PUBLICA
DEL ESTADO DE NUEVO LEON

135919

PIO SEXTO,

P. O. M.

JOANNES EPISCOPUS ANANIENSIS,

FELICITATEM.

Magna, ac singularis est, quod Tu plane nosti,
PIE PONTIFEX OPTIME MAXIME, Canonici Juris
præstantia, non solum in regulis, quæ honesta im-
perant, prohibentque contraria, sed etiam in ordi-
ne, & ratione judiciorum, in quibus jus suum uni-
cuique redditur. Cum enim Jus civile sæpe misera,
attenuataque diligentia, sæpe inanitate verborum, &
formularum, aut longa, implexaque methodo spino-
siora peperisset, laqueisque pene inextricabilibus
litigantes irretisset, Jus Canonicum, omnibus am-
putatis tricis, & ambagibus, iisque patefactis,
& illustratis, quæ involuta, obscuraque erant, ju-
dicatorum methodum dedit aptam, concinnam, so-
briam, cui nihil deesset, neque aliquid redundaret,
quod esset ad hominum usum, communemque intelli-
gentiam accommodatum. Quo factum est, ut jam an-
tiquata methodo judiciorum, quam Jus civile pro-
posuerat, ubique fere invaluerit ratio illa judiciorum
à Jure Canonico constituta; quod sane fecerunt non
tantum ii, qui cum tua hac veritatis Cathedra co-
herent, sed etiam qui ab ea disjuncti, ac disso-
ciati sunt.

Hanc ego partem Juris Canonici, quæ ad judicia pertinet, complexus sum tertio hoc Institutionum libro, qui nunc iterum in amplissimo tuo nomine divulgatur. Nam tibi primum, tibi item alterum obtuli earundem Institutionum librum, nunc tertium offero; deinceps offeram & quartum (vide quo progrediar tua fretus humanitate, ac facilitate animi incredibili, planeque singulari, ut offerre audeam confidenter, quod offerre exquisiti beneficii habendum loco est) offeram, inquam, & quartum, quem brevi me in lucem emissurum spero. Erit autem quartus liber de judiciis criminalibus; tertius hic civilia judicia complectitur. Equidem eorum ordinem, rationemque explicavi, qualis à Jure Canonico constituta est, & qualis in Foro viget; indicavi ea, in quibus Jus Canonicum à civili discrepat, itemque ea, quæ nunc obsoleverunt; aliquas etiam illustravi civiles leges, quas enucleatius explicandas putavi, quasque in primis ad propositum, & materiam suscepti operis pertinere animadverti. Non enim quod te omni doctrina præstantem, Optime, Sapientissimeque Pontifex, minime fallit, recte cognosci res canonica, & percipi potest, nisi quis omnes habeat Juris civilis notos, & tractatos locos, nec qui tantum artis præcepta perceperunt, quicquam sine fori usu, & exercitatione consequi possunt; ut proinde mihi neque rem ipsam, neque suas vires satis æstimasse videantur, qui scribunt, Institutiones Juris Canonici, cum semper procul fuerint à pulvere, & acie forensi, neque unquam Jus civile didicerint.

Initium hujus libri feci titulum de judiciaria Ecclesiæ potestate, in quo quidem titulo paulo longiorem me esse oportere existimavi, ut satisfacerem ratiunculis quorundam, qui cum Du-Pinio, Bodino, Fevretio, Giannonio, Van-Espenio, ceterisque

similibus antiquissima ætate Ecclesiam vera judicia, qualia nobis sunt, exercuisse insiciantur. Ego do, & concedo libenter, ab Ecclesiæ judiciis abfuisse captiones illas, ambagesque forenses, quas civiles leges invenerant; sed in his profecto vis, & natura judicii nequaquam inest. Ecclesia sine illis laqueis, & involucro solemnitatum, ac formularum celeriter judicia expediebat, audito actore, & reo, utriusque expensis probationibus, lata demum absolutionis, aut condemnationis sententia, cui litigantes, vel inviti parere cogebantur. An non hoc verum judicium est, an non in iudice, qui imperio utitur in repugnantes, vera potestas, & jurisdictio? Titulum etiam de appellationibus paulo longius producendum putavi, ut jus earum in primatu, quem à Deo accepisti, penitus insitum, & affixum adversus invidos vituperatores Sedis Apostolicæ vindicarem. Qua in re mihi maximæ agendæ, & habendæ sunt gratiæ Cl. Viro, qui totam hanc tractationem de appellationibus ad Sedem Apostolicam, quam litteris mandavi hoc tertio Institutionum libro, in Germania typis evulgavit*, ut refelleret Scriptorem quemdam Historiæ appellationum in tribunalibus ecclesiasticis, qui jura certissima Sedis Apostolicæ audacter, & imperite in discrimen revocaverat. Fecit id quidem ille gratia, & benevolentia in me sua, non merito aliquo meo, ut

* Edita est hæc tractatio in Germania anno 1789. cum titulo: De appellationibus in ecclesiasticis tribunalibus genuinum systema compendiose excerptum ex pretiosissimo quodam opere non ita pridem vulgato, quo retunditur cacohetes novitii Auctoris Historiæ appellationum in tribunalibus ecclesiasticis pro dilucidatione, articuli XXII. Congressus Emsensis nuper Bonnensibus typis, Francuforti nomine ementito editæ.

tenues labores tam gravi, tamque exquisito iudicio comprobaret; sed ego in illo majorum vigiliarum opere, quo complectar, si vita, viresque suppetant, rem Canonicam universam, totum hoc argumentum plenius, & uberius explicabo. Interim his Institutionibus ea collegi, quæ præsertim bene cognita, & comperta esse oportere existimavi, atque in iis paulo longiori sum usus oratione, ut mature discant adolescentes jura Ecclesiæ, ejusque Capitis Romani Pontificis, cunctisque instructi præsiidiis in ipso ingressu studiorum suorum pro iis propugnare viriliter assuescant; quod me efficere non posse intellexi, si jejune, & exiliter de his rebus disputarem. Eadem hæc causa est, propter quam superioribus quoque libris locos quosdam Juris Canonici plenius, & uberius pertractandos existimavi; sed caute tamen in notas conjeci quidquid Institutionum sobrietati non satis apte congruere videbatur. Ipsa hac methodo, & ratione Petrus Leopoldus Guadagnius, qui non multis ab hinc annis cessit è vita, Juris civilis Institutiones tradidit, quam utinam absolvisset! nihil jam esset amplius, quod in hoc genere desideraremus.

Hoc mihi unum optandum maxime restat, idque à tua plæclara, & excellenti natura magnopere expectandum est, ut quemadmodum eo me hactenus honore dignatus es, ut labores meos non improbares, ita pari bonitate, benignitate, clementia tertium hunc accipias librum, quem iterum valde auctum, & amplificatum in lucem emitto. Judicium tuum non tantum quod es Summus Pontifex, sed quod talis es Pontifex, qualem te omnes admirantur, tantum, ac tam præclarum est, ut majus, atque præclarior esse non possit. Ac tu quidem nunc etiam in maximis occupationibus, quibus distensus es, atque in hac exerce'sa, cæloque proxima Dignitate fere quotidie re-

fers animum ad studia litterarum, & in illa tua optimis referta libris Bibliotheca versaris, & scribis litteras, præsertim cum res Ecclesiæ postulant, quas equidem legens (legi autem sapius, eæque mihi in his Institutionibus magno adjumento fuerunt) mihi videor audire loquentes Leonem, & Gregorium Mag-nos, quorum ut pietatem in Deum, ita doctrinam, atque sapientiam imitaris. Itaque hoc perpetuo tuo vitæ instituto effecisti, ut omnes intelligerent, quam scienter, egregie, perite, simul & illa optima studia exerceas, & populis imperes, & Ecclesiam modereris. Quarum quidem rerum omnium ubique sunt monumenta non impressa leviter ad exigui prædicationem temporis, sed fixa ad memoriam hominum sempiternam. Ea qui intuentur (intuentur autem, & admirantur omnes) maximas agunt habentque gratias immortalis, ac præpotenti Deo, qui tam bene Ecclesiæ suæ, humanoque generi consuluit, cum in hac rerum perturbatione Te, Pie Sexte, Vicarium inter homines constituit, ut malis omnibus tua in se ipsum fides, consilium, fortitudo, constantia mederetur. His porro armis, non illis, quæ sunt vastitatis, cædisque sociæ, Transalpinum illud malum, quod jam undique serpebat, propulsasti, & amorem auxisti populorum, quos imperio regis, atque admirationem Orbis terrarum universi. Sed ut hoc placuit Deo, quo volente, aut saltem permittente geruntur ea, quorum nostrum non est scrutari causas, ut nobis adversa illa evenirent, sic eidem placebit, ut Christianæ Reipublicæ dignitatem tua virtus, & sapientia in veterem integritatem, splendoremque restituat, nosque à summis erumnis, & difficultatibus ereptos ad summam tranquillitatem, felicitatemque traducat.

A P P R O B A T I O N E S

secundæ editioni redditæ.

Postquam de personis egit, ac de rebus ecclesiasticis Cl. Ananicæ Antistes, ad judicia se convertit in tertio hoc *Institutionum Canoniarum* volumine; & rem universam ita tractat, ut nec elegantiam, & ordinem copia, nec brevitatis perspicuitatem desiderare faciat. Quæ autem accesserunt in altera hujus Operis editione novis Cl. Auctoris curis, vehementer probo. Dabam ex Magna Curia Innocentiana IX. Kal. Majas Anni MDCCXCIII.

*N. Riganti Majoris Præsidentie Abbr.
& AC. in Civilibus Locumtenens.*

Tertium Canoniarum Institutionum volumen clarissimi Scriptoris sapienti manu expolitum novis divulgari typis non utile modo, sed ob aliorum exemplarium defectum cumprimis arbitrator necessarium. Dabam Romæ ex Collegio Germanico IV. Nonas Aprilis MDCCXCIII.

*J. Castillioneus Proton. Apost. Apostolicæ Penit.
Litterarum Corrector, & S. Congr. Boni Regimini à Secretis.*

Novæ adjectiones, quibus tertium hoc volumen Institutionum Canoniarum V. Cl. Joannis Devoti, Episcopi Ananiensis auctum est, non ita copiose, attamen utilitatis mihi attente legenti visæ sunt: quare eas probatissimo jam operi insertas, ut ab iis, quorum hujusmodi curatio est, Romanis formis evulgandi potestas fiat, e re studiosæ juventutis esse censeo. Dabam Romæ XII. Kal. Majas anni MDCCXCIII.

*D. Coppola Proton. Apostolicus, & S. Rit. C.
Secretarius.*

LIBER III.

TITULUS I.

De Judiciaria Ecclesiæ Potestate.

I. Omnis bene constituta respublica suos habet magistratus cum imperio, & jurisdictione. II. Ecclesia distincta est à civili republica, quæ suos habet cum imperio, & jurisdictione magistratus. III. Potestas judiciaria pars est hujus imperii, & jurisdictionis. IV. Eam habet Ecclesia non hominum beneficio, sed suo imperio, & jurisdictioni coherentem. V. Judiciaria potestas vel in personas, vel in res, quæ ad rempublicam pertinent. VI. In quibus æqua sit ecclesiastica, civilisque reipublicæ conditio; in quibus hæc ab illa differat? VII. & VIII. Potestas à Christo Ecclesiæ data tum in interiori, tum in exteriori foro. IX. Locus Joannis, & Lucæ expenditur. X. & XI. Potestas, quam Apostoli exercuerunt. XII. Paulus ecclesiasticum judicium expresse memorat. XIII. & XIV. Apostolorum Successores, Ethnicis domi-	nantibus, non solum in interiori, sed etiam in exteriori foro judicia exercuerunt. XV. & XVI. Atque hi quidem veri judices erant, non arbitri litigantium voluntate electi. XVII. & XVIII. Eorum judiciis nihil deerat, quod verum, perfectumque judicium requirit. XIX. Concordia Sacerdotii, & Imperii sub Christianis Imperatoribus. XX. Utriusque Potestatis regimen, & administratio. XXI. Ecclesiæ coercitio. XXII. Judicia Ecclesiæ sub Christianis Imperatoribus. XXIII. Leges Principum Christianorum de clericorum causis tantum ab ecclesiasticis judicandis. XXIV. Civiles quoque laicorum controversias Episcopi judicaverunt; verum ex voluntate litigantium. XXV. Cur ecclesiasticum judicium sæpe à forensi distinguatur? XXVI. Ordo judiciorum à Jure Canonico constitutus etiam in foro civili receptus.